ANTONII DE HAEN

S. C. R. A. MAJESTATIS CONSILIARII
AULICI, ET ARCHIATRI,

Medicinæ in Alma ac antiquiſſima Univerſitate
Vindobonenſi Profeſſoris Primarii, plurium
Erudit. Societatum Socii

THESES PATHOLOGICÆ

DE HÆMORRHOIDIBUS,

A Medicinæ Studioſis ordine defendendæ, & oppugnandæ,
die 9. Martii 1759. ſingulis poſtmodum diebus
Veneris, hora tertia pomeridiana, in Palatio
Univerſitatis, in Auditorio Medico.

NEAPOLI MDCCLXXVII.
Typis VINCENTII URSINI
Expenſis STEFANI MANFREDII.

Superiorum Permiſſu, ac Privilegio.

VIRO NOBILISSIMO
ILLUSTRISSIMO

GERARDO

L. B. VAN SWIETEN

CONSILIAR., ARCHIATRORUM COMITI,

Totius per universam Austriam Medicinæ Præsidi, Bibliothecæ Augustæ Præfecto, &c. &c. &c.

S. P. D.

A. DE HAEN.

EX *quo gratiosissimo* AUGUSTISSIMÆ *jussu, Tuaque gravissima Commendatione, ad Medicinam per experimenta docendam admotus fui, id præprimis animo ver-*

ſabor ; ut , præter univerſalem doctrinam medicam , eos potiſſimum morbos examinandos ſuſciperem , qui Beatam Auſtriacam Gentem præ reliquis affligere perhiberentur . Obviam autem fuere inter præcipuos Malignitas , Bilis , Hæmorrhois . *His indagandis integro propemodum quinquennio occupatus , delexi demum Malignitatem latius præclamari , quam par eſſet ; Morboſque malignos ipſos , toties hic funeſtos , benigniores reddi poſſe , & longe rarius lethales . Quibus proinde exponendis , varioque experimenti genere evincendis , in ſingulis Partibus* Rat. Med. *& præſertim in Secunda, multam operam dedi : cui addere id quoque poſſem , quod læta deinceps experientia abunde poſthac , quæ ibidem conſilia dederim , confirmaverit .*

Quo autem ſecundo loco Bilis in univerſum diceretur innumeris in morbis primas agere partes , id refutatione dignum non judicavi ; viſa enim mihi eſt accuſatio a Medicaſtris duntaxat excogitata , qua in iis , quæ neutiquam intelligebant , baptizandis , Magiſtros ſe eſſe , apud imperitum Vulgus probarent :

barent: hincque Vulgi potius quam Medicorum, in ore verſari.

Cum Tertio vero longe aliter comparatum eſt. Non Vulgi vox eſt, ſed Medicorum tantum non omnium, per omnes haſce, qua late patent, Regiones, Hæmorrhoidas inter quaſvis ferme cauſas morborum ſuas agere partes, ſuam conferre Symbolam, ſui petere, mererique, attentionem. Ut demum tota profecto Medicina hæmorrhoidalis ſit. Animis alte radicata opinio, præterquam quod Pathologiam genuinam obfuſcet, reddatque incertam, etiam Praxin pervertit, veras Diagnoſes obnubilat, ac veluti necdum ſufficerent, quibus Mortales confliᴁantur, Calamitates, innumeros propemodum homines diræ ſervituti mancipiat, ejuſque tyrannide torquet diu noctuque.

Si nunc volvam animo, quod præclara noſtra Juventus Academica Hippocratice docta, magno demum in diſcrimine verſetur, ne Praxin amplexa mente vacillet, ubi novum hoc, & ante finem ſæculi proxime elapſi fere inauditum Dogma, unanimi omnium prope Medicorum ore prædicari,

propugnarique, intelliget; operæ pretium existimavi veram hæmorrhoidum tum Theoriam, tum Praxin, Thesium forma exponere, & typis evulgare: ut demum illi sua quique vice easdem defendentes, in Consultationibus quondam frequentandis haberent, quo ad datas quæstiones, difficultatesque, responderent.

Porro hæc eo lubentius in me suscepi, quod meminerim, jam a primo meo hanc in Urbem ingressu, amaras de hac Medicinæ perversione, TUO sapientissimo ex ore, me percepisse querelas. Hinc eo acceptiorem hanc meam TIBI fore opellam arbitror, quod cum ea, quam accuratissimam de Medicina habes, idea; cum TUO, quo Europæ universæ inclarescis antiquo splendori Medicinam restituendi, animo; TUA denique cum Voluntate, qua me Medicinam Hippocratice *tradere, & quoad ejus facere possim* Hippocratice *amplificare jussisti, certo quodam modo conveniret.*

Hæc nunc si probaveris, gaudebo; si simile quidpiam circa alias practicas quæstiones facere jusseris, obtemperabo, cum nihil magis

gis volupe mihi esse possit; quam TIBI, *nihil nisi publicum Bonum, nihil nisi Mortalium commoda, nihil demum nisi Medicinæ incrementum, diu noctuque meditanti, ac spiranti, obedire, auxilioque esse posse. Vale: & me, quod facis abunde, amare ac fovere perge. Dabam Viennæ* 21. *Febr.* 1759.

ELENCHUS CAPITUM.

CAPUT I.

ANatomica & Physiologica Hemorrhoidum consideratio. pag. 9

CAPUT II.

De Hæmorrohoidum causis. 14

CAPUT III.

De Hæmorrhoidum utilitate ac damno. 18

CAPUT IV.

De Origine Hæreseos circa Hæmorrhoidas natæ. 34

CAPUT V.

Quæstiones practicas continens. 45

THESES

THESES PATHOLOGICÆ
DE HAEMORRHOIDIBUS.

CAPUT I.

De anatomica & physiologica Hæmorrhoidum consideratione.

§. I.

HÆmorrhoides, præterquam quod olim evacuationem sanguinis quamcunque, uteri solius hæmorrhagiam, fluorem album, mucosum ex extremi intestini Recti vasis prodeuntem humorem, denique ipsa etiam vasa in fine Recti locata significarent; usitatiore nunc significatione illam rubri sanguini

guinis evacuationem deſignant, quæ de apertis Recto in inteſtino vaſis, altius profundiuſque hærentibus, profluere ſolet.

II.

Vaſa hæc vel a ſyſtemate *Venæ Portarum* oriuntur, vel a ſyſtemate *hipogaſtrico*.

III.

Ita quidem, ut ſi ex *hiſce* ſanguis fluat, illico tota cruoris maſſa, copioſeque, minuatur; lentius vero, minuſque, evacuetur ſyſtema Venæ portarum: ex *illis* autem & citius, & copioſius, & directius, ſyſtema Venæ portarum evacuetur; lentius vero parciuſque reliquorum Vaſorum ſyſtema.

IV.

Attamen quandam hic affert varietatem communicatio mirabilis, quam rami Arteriæ hypogaſtricæ habent, cum Arteriis a Menſeterica Arteria inferiore oriundis: quam ipſiſſimam communicationem venæ utriuſque ſyſtematis quoque obſervant. Hac quippe lege ex venis, hypogaſtricarum ramis, fluente ſanguine hypogaſtrico, aufertur quoque reſiſtentia ſanguini ſyſtematis venæ portarum: & vice verſa aufertur reſiſtentia ſanguini venarum hypogaſtricarum, dum cruor ex ſyſtematis venæ portarum ramulis effluit. Videatur circa hæc omnia *Winslow*.

V.

V.

Qui vero, si fiat evacuatio ex ultima propagine venæ mensentericæ, aut lienalis, impetus columnæ sanguinis, directius gravitat in illum, qui est ad vasis aperturam, verosimile fit hinc magis depleri systema venæ portarum, quam systema hypogastricum, lateraliter duntaxat communicans.

VI.

Verumtamen esse in causa spissitudo atrabiliarii cruoris potest, ut lente is motus, vix apertura transfluat; intereaque sanguis systematis hypogastrici, natura fluidior, qua data porta ruat: quam eandem ob rem atrabiliarius homo consueto evacuationis hæmorrhoidalis effectu penitus caret.

VII.

Quin & sanguis ex propria arteria impetuosius ruens, venamque propriam subiens, superare nonnunquam potest tardiorem vim retrogradi sanguinis venosi, præ spissitudine vix extillantis; adeoque tunc arteriosus idem sanguis ex apertura effluet, vix venoso admistus.

VIII.

VIII.

Verbo, queis communinationes Arteriarum, Venarumque, utriusque hujus systematis, efficere possunt, ut nunc potius prosiliat floridus, immediate *fere* ex arteria profluens sanguis, alio tempore ex venis exeat pene niger; & vice versa ex venis floridior, ex arteriis obscurior: prout est major in uno, quam altero in vase resistentia.

IX.

Imo nonnunquam fluit directe ex ipsis arteriis sanguis hæmorrhoidalis.

α. Ultimæ arteriolæ, rorem, mucum smegma, hic exhalantes, ut in utero, pulmone, & passim alibi, ita & hic possunt anastomosin pati, ut ipsos globulos rubros transmittant.

β. Possunt ipsæ arteriolæ rubræ Diapedesin, ac Diæresin pati, quando sanguis a corde veniens, nimiam offendit in venis hæmorrhoidalibus resistentiam.

γ. Hirudines ipsæ, dum venis minime turgentibus, ad evacuandas hæmorrhoidas adplicantur, æque sauciare arterias, quam venas, possunt.

X.

Lienosos citius, magisque immediate, hæmor-

morrhoidum fluxus juvat, si melancholicus humor ex iis vasis effluat, quæ ex ipsa vena lienari sanguinem, retrogrado motu, immediate evacuant, quam si hæ venæ modo ex mesenterica vena originem ducunt: alterutro porro contigit modo, utrumque invenit, depinxit, *Eustachius* Tab. XXVII. Fig. 2. & 4. Imo ex ipso liene hæmorrhoidales venas ortas *Weslingius* vidit, *pag.* 31. Unde hoc tertio modo omnium maxime juvat.

XI.

Accuratissimum *Winslow* in dissecandis cadaveribus secuti, convincimur facile inanitatis illius distinctionis, qua ab externis hæmorrhoidalibus vasis tam scrupulose interna sejungamus, & hinc varium scopum practicum veluti dirigere annitamur. Quippe & internæ arteriæ hæmorrhoidales, ab hypogastricis ortæ, & externæ dictæ a Mesenterica inferiore oriundæ, ita usque ad Recti finem pergunt, ut fluente in Recti margine hæmorrhoide, nemo affirmet, utrum ab Hypogastricis sanguis prosiliat, an a Mesentericis ramis. Præterquam quod præter omnia hæc vasa quæpiam arteria alia hæmorrhoidalis interna formetur, a Ramo iliaco Natium dicto, quæ licet interna sit, tamen non Recti modo finem, sed & musculos ani perreptat. *Vid. eund. Tom.* 3.

CA-

CAPUT II.

De Caufis Hæmorrhoidum.

§. I.

HAbent hafce Hæmorrhoides caufas: 1. Salutare Naturæ molimen, quo illa fuperfluo fe fuo exoneret, ut fæpe & naribus, & aliis variis viis affectat; vel ut fe fe expurget a melancholico fanguine, qui in fyftemate venæ portarum moratus, varia corpori incommoda creat. Eftque fæpius uterque hic fluxus periodicus.

II.

2. Eft ejufdem naturæ falutaris acutis in morbis nixus, ut coctam morbi materiam hac via eliminet.

III.

3. Acrimonia quæcunque fanguinis, quæ, ut vafa rodendo pulmonis hæmoptoen creat, ut eadem profufis menfibus fœminis fæpe eft perniciofa; ita & in aliis corporibus vel ftimulo continuo, vel facta diabrofi, fluxum hæmorrhoidalem producet, vix integre ceffantem, aut enormiter faltem notabili tempore fcaturientem.

IV.

IV.

4. Omnis hæmorrhoidalium venarum compressio interna, externa; qua efficitur demum id, ut corde pulsus sanguis per arterias, ut fortiores, minusque comprimendas, afferatur quidem, per debiliores vero compressasque venas sursum remeare nequeat, ut

α. Gravidus uterus, ultimis Graviditatis mensibus, intestinum Rectum, vasaque proin hæmorrhoidalia venosa, maxime comprimens.

β. Partus difficilis, ita ut perlongo tempore infans has partes valde comprimat.

γ. Fœces duræ in segniore ventre pluribus accumulatæ diebus, intestinum Rectum in saccum extendentes, venasque prementes.

δ. Diæta sicca, indigestilis, corpora maxime dura, ut nuclei Cerasorum, Mespilorum, Prunorum, Officula animalium, copiosa Farinacea non fermentata.

ε. Consuetudo latrinis diutius insidendi, qua fit, ut extrema Recti putrido vapori exposita, laxentur admodum tumeantque.

ζ. Prava consuetudo socordium, aut occupatarum Matrum, atque Nutricum, in quibusdam Regionibus, qua infantes, ne conspurcent sese, magnam diei partem cogant sellis insidere perforatis; quod nocet tam ob causam ad Lit. ε. dictam, tam ob totius Recti relaxationem. Quippe intestino utcunque laxato & propen-

pendente, constringens se ani sphincter, portionem intestini penduli intercipit, vasaque comprimit; unde lapsu temporis diathesis ad hæmorrhoidas nasci potest.

θ. Consuetudo fœces diutius retinendi; qua ii præprimis laborant, qui vel nimia occupatione, vel desidia, quamdiu possint, suas morentur alvos. Fœces hinc in colo, & præprimis in Recto colliguntur, accumulantur, Rectum dilatant, premuntque ita; ut postmodum alvus nequeat, nisi summo cum nisu, reddi. Hac porro de causa venæ hæmorrhoidales utrisque generis pressæ, necessario intumescunt.

ι. Intestini Recti frequens, & aliquantisper perdurans, prolapsus, ita quidem, ut sæpius a contracto sphinctere stranguletur, unde venæ, arteriis facilius comprimendæ, hic sensim turgent.

V.

5. Causa, a Medicamentis, alimentisque nonnullis, vi quasi propria, atque specifica, ad generandas hæmorrhoidas aptis. Talis omnibus Auctoribus *Aloe* audit. Talis est *Allium* apud *Forestum* Lib. 23. Cap. 3. in scholio &c. & apud alios alia.

VI.

6. Causa Equitationi crebriori ac diuturniori

ri debetur. An quod Equitantibus Ossis Coxygis extremitas sic intorsum premitur, ut postica Intestini portio inde comprimatur? An quod ipsi sæpe sua excrementa, quantumvis prementia, retinere cogantur? An quod valide transpirantes, necessario ex *Sanctorianis* siccam habere alvum debeant? An etiam quod equo succussore pluries vecti, totius trunci perpendicularis pondere podicem violente contundant?

VII.

7. A suppressis mensibus, hæmorragiisve narium, aliave quacumque evacuatione, sive naturali, sive præternaturali, impedita, imminuta. Ulcera ipsa, cachochymiam olim eliminare solita, si eadem minui, supprimique contingat, huc referuntur.

VIII.

8. A causa quacumque acri, irritante, in Recto trahente moram, illudque debilitante, vasa rodendo infirmante, tenesmos creante; qualem præ ceteris Dysenteria diuturnior generare solet.

IX.

9. A morbis vaginæ, ac vesicæ urinariæ, maxime circa ejus collum, principiumque ure-

thræ. Vesicæ quippe scirrhi, abscessus, calculi, id quotidie demonstrant. Unde demum has nonnulli vesicæ hæmorrhoidas appellant. Contingitque idem fœminæ a tumoribus occupantibus postica vaginæ.

X.

10. A Crimine omnium flagitiosissimo, contranaturali, vindictam in cœlum clamante, inter homines ne nominando quidem: de quo qui medice nosse quidquam opus habent, adeant doctissimi *Astruc* egregium de L. V. tractatum.

XI.

11. A frequentiore Hirudinum suctu, inductaque consuetudine huc versus derivandi cruorem.

CAPUT III.

De Hæmorrhoidum utilitate ac damno.

§. I.

HÆmorhoides duas potissimum tollunt plurimorum morborum causas, quarum alteram Plethoram vocant, alteram Cacochymiam.

II.

Ita *Hipp. Libr. VI. Epid. ſect.* 3. *tex.* 28. & *Libro de Humoribus pag.* 51. edit. *Foeſ.* ipſiſſimis fere utrobique verbis: „ Qui hæmorrhoidibus laborant, inquit, neque Pleuritide, neque Peripneumonia, neque ulcere Phagedenico, neque Furunculis, neque Therminthis, fortaſſe neque Lepra, fortaſſis neque aliis (ſive potius, fortaſſis neque alphis, Vitiliginis genere) corripiuntur. Intempeſtive autem curati multi, hujuſmodi morbis non longe poſtea tentati ſunt, pernicioſe ſic habentes. Quemadmodum enim in aliis abſceſſibus, quales verbi cauſa ſunt Fiſtulæ, id obſervatur, ut aliorum morborum medela exiſtant, ita quoque eodem modo, quo hos morbos ſanant, etiam, ſi antea fluunt, eosdem prævertunt.

III.

In Aphoriſmis ſimilia habet, *Aph.* 3. 30., Hæmorrhoidas proprias iis deſcribit, qui jam adulti, morbis inflammatoriis maxime obnoxii hærent.

IV.

Aph. 4. 25. „ Sanguis ſurſum quidem, qua-

„ liſcumque ſit malum": (nempe vomitu cum febre , *Aph.* 7. 37. vel tuſſi ejectus ; excipitur ergo ſaluberrima ſæpe narium hæmorrhagia, quam pluribus in locis nedum condemnat, ſed ſummopere laudat) „ deorſum vero bonum , „ niger, nempe ſubtus ſecedens " . In quem *Aph.* pulcre *Galenus* : „ Poſſumus quoque ni„ gra ſic accipere , quemadmodum ipſe in Epi„ demiis , quum de hæmorrhoidibus ageret , „ uſurpavit , prout Melancholicis affectibus me„ dentur . Nam revera , Melancholiæ jam factæ, „ maximum remedium eſt Hæmorrhois aperta; „ & ſimul eſt impedimentum ne accidat quæ „ futura fuiſſet.

V.

Aph. 6. 11. „ Melancholicis & Nephriticis „ Hæmorrhoïdes ſupervenientes , bonum ". Et 9. 21. „ Inſanientibus (Maniacis) ſi Varices , „ aut Hæmorrhoïdes, ſupervenerint, inſania „ ſolvitur ". Ex *Galeni* in hos *Aph.* Commentariis patet , Sanguinem Melancholicum olim univerſum , jam conſiderari ut nunc, ſive ad Hypochondria ſtagnantem, eademque infarcientem, ſive Renes obſtruentem, ſive demum opplentem Encephalum . Quas omnes ob cauſas Hæmorrhois proficua cenſetur , tum iis , qui melancholicos humores toto corpore circumeuntes gerant , tum quibus ii ad Siſtema Venæ portarum deponantur , tum etiam his , quos Nephri-

Nephritis ab hac causa infestet, tum denique quorum hinc orta insania. „ Quare nihil mi-
„ rum, ait *Galenus*, & Melancholicam, & Ne-
„ phritim curari per hæmorrhoidas, utpote quæ
„ Sanguinis veluti fæcem vacuare soleant". Imo ipsos Calculos a fæce hac atrabiliaria, in renibus stagnante, basim posse nancisci, ad quam Urinæ secretæ terrestres particulæ adponant sese, certum adparet.

VI.

Coac. tex. 333. dejectiones alvi nigras in casu quodam condemnans *Hippocrates*, salutem ex Hemorrhoidibus succedentibus præsagit. „ Qui-
„ bus ex creba & profusa Hæmorrhagia
„ frequens nigrorum dejectio est, indeque sup-
„ pressio, Hæmorrhoici fiunt hi cum alvi dolo-
„ re: sed tamen cum flatibus patientes dolo-
„ res". Vide *Duret.* in hunc locum pag. 196.

VII.

Coac. N. 346. ab Hæmorrhoide non satis diu, nec satis copiose, fluente, Vertigines oriri, ait, quæ paraplectici quidam ominentur. Ob quam causam tunc Phlebotomia vult parcioris hæmorhoidis defectum resarciri. N. 336. de hæmorrhagia narium deficiente, & per V. S. curanda, idem dicit.

VIII.

Coac. N. 478. „ Quæ Apoplecticis veniunt „ Hæmorrhoides, salutares.

IX.

Quid quod ipsis Phthisicis nonnunquam prodesse eas dicat? *Coac. N.* 437. „ Quæ Phthi-„ sicis accidit sputorum suppressio, dementiam „ nugacem infert: His spes est appariturum „ Hæmorrhoidem.

X.

Quamvis porro plerique laudati hi textus etiam de quavis hæmorrhagia intelligi queant, ut patebit, cap. V. n. XII. cum tamen tanti sit usus Hæmorrhois, merito scripsit *Hippocrates Aphor.* 6. 12.: „ Hæmorrhoidas curanti diutur-„ nas, nisi una servata fuerit, periculum est „ ne Hydrops superveniat aut Phthisis.

Rationem quippe dederat textu laudato *Epid.* dicendo: „ Quemadmodum enim in aliis ab-„ scessibus, cujusmodi v. g. sunt Fistulæ; id „ observatur, quod aliorum morborum medela „ existant, ita quoque Hæmorrhoides". In quæ verba egregie *Galenus*: „ Intempestive sane „ Hemorrhoidas curant, qui neque venam pe-„ riodice tundunt, neque purgantibus aliorsum

du-

„ ducunt (δὶ ὑπήλατων : Vid. *Libr. de Ration. vict. acut. pag.* 387. ; neque per exercitationes corporeas diſſipant , neque unam ſaltem ex illis relinquunt , ſed omnes ſimul tollunt ". An ergo *Galeni* mens fuit , non peccare eum omnes auferendo , ſi & V. S. purgantibuſque , materiem aliorſum duceret , & exercitio corporeo hominem ita diſponeret , ut tranſpirando plethoram præveniret ? Eſt certe in regula generali exceptio , ut mox liquidius adparebit.

XI.

Nam ipſe *Hipp. Libr. de Hæmorrhoid.* „ Urere, „ inquit, ita oportet , ut hæmorrhoidum nulla „ inuſta relinquatur , ἀλλὰ τὰσας ἀποκαύσεις , „ ſed ut ad unam omnes urendo auferas". Triplicem deinde methodum omnes auferendi tradit, igne, ferro , erodentibus . Sequiturque illum *Aetius Tetrabib.* 4. *ſerm.* 2. *cap.* 5.

Videtur omnino *Hippocrates* diſtinxiſſe inter Hæmorrhoidum genera . In *Aph.* locutus diſerte fuerat de χρονὶαις , *Antiquis* , Hæmorrhoidibus, quæ deſignarent inveteratam jam Naturæ Conſuetudinem , ſeſe hac via aut ſuperfluis, aut noxiis, exonerandi. In his igitur unam ſervandam eſſe jubet . Ubi vero recentes erant , moleſtæque eædem , & numeroſæ , conſiderabat topicum vitium occaſione natum , minime vero ſalutare molimen Naturæ: unde eaſdem cunctas eradicandas cenſet .

XII.

Ipſaque *Galeni* eſt eadem mens, clare percipienda in *Comment. ad Aph.* 4. 25. *Chart. Tom. IX.* & *Comm. Libr. de humor. Text.* 26. *Chart. Tom. VIII. pag.* 576. Ubi namque ultimo loco longe lateque de omnium ablatarum nocumentis diſſeruerat, aperte id de antiquis intelligere ſe oſtendit, de recentibus vero minime. Unde ait: „ Scire tamen convenit, non ſemper boni conſulendum eſſe, ut Sanguis per „ infernas partes ex Hæmorrhoidibus affluat, „ ſed dum denique cum nigra excernuntur, & „ cum hominis natura multum humoris hujuſmodi accumulat. *Alioqui* Natura non eſt tali evacuationi aſſuefacienda; quippe quæ „ utrumque exceſſum periculoſum habeat: tum „ quando ſanguis ultra modum excernitur, tum „ quando ex toto cohibetur. Nam in immodica vacuatione veremur, ne homo de repente moriatur, aut fiat Hydropicus, aut „ Cachecticus; contra vero iis, qui ex cohibitis nunc hæmorrhoidibus Sanguinem coacervant, ſecare Venam oportet, ne in magnum „ aliquem morbum cadant". Patet igitur quo in homine omnes liceat auferre, in quo vero unam oporteat ſervare apertam.

XIII.

XIII.

Hinc facile comprehendimus hiſtoriam *Alcippi Epid.* 4. *pag.* 1139. „ *Alcippus* hæmor„ rhoidas habens ab iiſdem curari vetabatur. „ Curatus tamen fuit, ſed ſimul inſanivit. Fe„ bris acuta ſuccedens, Maniam ſolvit." Patet utique hæmorrhoidas apertas moleſtáſque habuiſſe *Alcippum*, nec ferre voluiſſe: exhortamento, ne auferri ſibi curaret, non auſcultaſſe, curatum autem in Maniam incidiſſe; a qua, non niſi fortunata admodum febre, liber evaſerit. *Alcippus* igitur ex iis non fuit, quibus *Hipp.* integram hæmorrhoidum curationem ſuaſiſſet, ſed eorum eſt ad claſſem referendus, quibus una aperta eſſet ſervanda.

XIV.

Intelligimus quoque quinam illi fuerint, de quibus *Galenus comm. in text.* 26. *Lib. de humor.* „ Quis tandem ignorat, inquit, ple„ roſque in Melancholiam Inſaniamque inci„ diſſe, hiſce excretionibus inſcitia Medicorum „ ſuppreſſis? Alii dolore lateris, alii renum „ vitiis correpti ſunt; aliis accidit, ut ſangui„ nem e ventriculo vomerent, aut ex pectore „ tuſſi ejicerent, aut paraplegia, aut hydrope „ oppreſſi, interirent". Antiquos profecto hæmorrhoidarios *Galenum* hic præ oculis habuiſſe,

ex

ex iis liquet, quæ mox huic textui subdiderit, quæque jam supra laudaverim: „ Scire tamen „ convenit, non semper boni consulendum esse, „ ut sanguis per internas partes &c. *Vid. Thes. XII. cap. III.*

XV.

Ceterum qui considerat quot, quantosque, tum acutos, tum chronicos morbos, sive Plethora sana, morbosave, sive Cacochymia peculiaris, olim evacuari solitæ, jam retineri cœptæ, necessario debeant generare; ille minime mirabitur tot morbos, ab hac causa genitos, tum textibus enarratis enumerari, tum longe numerosiores adhuc posse recenseri. Nam

1. Pleuritis, Peripneumonia, Phrenitis, Paraphrenitis, Splenitis, Hepatitis, Gastritis, Enteritis, Nephritis, Hysteritis, Apoplexia, Convulsio, Tetanus, Febris ardens, Febris quæcumque, a sola Plethora suppressa ducere originem possunt.

2. Phthisis a retento hæmorrhoidon fluxu nasci potest; sive quod Peripneumoniam, Pleuritidemve, sequatur illa, sive quod ex nutritione nimia, exercitio non dissipata, nata fuerit; quam ultimam speciem frequentem ostendimus *Rat. Med. part.* 2. & 3. quamque sane Hæmorrhois levare posset, ut *Thes. IX. cap.* 2. habetur.

3. Hydrops oritur, quando Stagnans Plethora

Ca-

Cacochymiam induit; cujuſmodi exempla cachecticæ & hydropicæ fæminæ nobis exhibent, poſt ſuppreſſam evacuationem Menſtruam.

4. Maniam, Paralyſin, ſimileſque morbos, atrabiliaria ſpiſſitudo generat, prout ad Encephalon, Nervorumque ſive origines, ſive decurſus, accubuerit.

XVI.

Hi ergo homines, qui quopiam horum morborum, ratione Plethoræ, ut Cacochymiæ, laboraſſent, jam largo Hemorrhoidum fluore ab iiſdem morbis degunt immunes, in quantum ſcilicet hi morbi ab hac cauſa oriundi eſſent. Equidem homines poſſe tamen in eoſdem incidere morbos, vel inde manifeſtum fit, quod cauſæ ſufficientes dentur, quæ in medio Catameniorum, Hæmorrhoidumve, fluxu; morbis acutis chroniciſque producendis aptæ natæ ſint. Sane Hæmorrhoidum fluor nunquam impediet, quo minus homo in Pleuritidem incidat, quem curſu agitatum, rarefacto, eoque moto proinde cruore turgidum, copioſus Gelidæ refecerit hauſtus, aut quieſcenti gelida afflaverit aura. Prætereaque exempla quotidiana ſunt cauſarum, acutos quæ generent morbos, in Puerperis, in Virginibus, in Hæmorrhoidariis, ipſo rite quamvis pergente fluxu. Quod ſi demum tunc fluxus ſiſtatur, ſiſtitur quidem ille a morbo, non vero ille

le subsistendo morbum creavit. Ecquis Practicorum pluries non viderit, quod aut fluxus tempore, aut eo brevi prægresso, morbos hujusmodi gignant motus, iracundia, vindicta, mœstitia, vina, venus?

XVII.

Collatis igitur, interque sese comparatis, Antiquissimorum Medicinæ parentum tum sententiis, tum observatis, adparet.

1. Hæmorrhoidas vetustiores, conservatæ eo usque sanitatis testes, nunquam inculpate auferri universas.

2. Hæmorrhoidas recentes & licere, & oportere, aliorsum ducere, nisi earum conservationem Natura aperte clamitet; ut v. g. esset observata prima vice Hæmorrhois, quæ hominem illico a diuturniore mania sublevaret: ceterum propter periculum sive suppressi, sive retardati, sive imminuti, sive nimium aucti, hujus fluxus, hæmorrhoidas impediendas, & curandas esse.

3. Hinc sapientissimorum horum virorum sententiam neutiquam eandem esse cum ea Modernorum, qui audacter asseverent, hunc fluxum viris æque necessarium esse, quam fœminis menses.

4. Adeoque antiquos hos Patres non injunxisse Medicis ut quemvis morbum, seu Plethora, seu Cacochymia genitum, hæmorrhoidum pro-

provocatione curare satagerent, sed iis tantummodo, quas Natura indicasset, viis, hæmorrhoidales hæ fuerint, an aliæ quævis.

XVIII.

Nec aliter censuere celebres in arte Viri per varias Medicinæ ætates. Quamvis enim omnes ærumnas a cohibitis hæmorrhoidibus pathetice recenseant, haud tamen eas ita necessarias credidere, ut natura easdem non producente, arte tamen excitandas esse docuerit, utque causam difficilium morborum harum tantummodo defectui tribuerint. Totum id, quod ex horum monumentis colligitur, unice eo tendit, ut demonstretur, sæpissime salutari molimine naturæ hunc fluxum excitari, periodiceque reverti; ejusque sive retardatione sive cessatione, quam aut ars medica, aut abusus sex rerum non naturalium effecisset, morbos gigni omnis generis, quamdiu causa, ob quam semel natæ hæmorrhoides essent, perseveraret. Quo certe in argumento omnes totius orbis Medici secum consentientes habent. Videri hic possunt *Sennertus*, *Sorbait*, *Riverius*, *Wepferus*, *Juncken*, *Sanctorini*, &c.

Ex his omnibus *Sennertus* audiatur, Germanorum Medicorum, 150. abhinc annis, facile princeps, *Tom. IV. pag.* 473. „Hæmorrhoides
„ autem, inquit, quatenus tument, pertinent
„ ad Morbos magnitudinis præter naturam au-
„ ctæ

„ ctæ : si vero sanguinem præter naturam fun-
„ dunt, pertinent, ut *Galenus* scribit 3. *de*
„ *sympt. caus. Cap. 6.* ad symptomata in ge-
„ nere Excretorum, toto genere præter natu-
„ ram. Neque enim omnium hominum est san-
„ guinem his venis effundere, sed quorumdam
„ - - - Etenim quamquam, cum moderate
„ fluunt, utiles sunt, & a multis morbis præ-
„ servant; tamen humor, qui ad excretionem
„ naturam stimulat, naturali modo se non ha-
„ bet; neque sanguis unquam, nisi in fœmi-
„ nis, secundum naturam excernitur. Et *Ettmul-*
„ *lerus* Tom. 2. p. 1. pag. 144. „ Quocum-
„ que modo accidunt hæmorrhoidalia pathemata,
„ omnia sunt præter naturam, cum hæmor-
„ rhoidales affectus *naturaliter* nemini contin-
„ gant, adeoque semper eorum affectus præsup-
„ ponunt statum præternaturalem & morbidum.
„ Hinc sicuti mulieribus *vitio mensium* super-
„ venire solent, &c.

XIX.

Quid, quod pravi successus abunde nos de quorundam Medicorum temeritate convincant, qua ad cogendum hunc fluxum naturam perpetuo lacessitant!

1. Namque male sæpius videmus eorum succedere conatus, dum otiante plane natura, illi non piceum illum, qui forsan tota morbi causa, sanguinem educunt, sed cum, qui ex ilia-
corum

corum vasorum propaginibus floridior, vegetiorque, & quo homo miser maxime indiguisset, profluit. Unde efficitur ut ille longe debilior, mœstior, magisque atrabiliarius reddatur. Quippe ex *Thes. VI. & IX. Cap.* 1. patuit incertum 1. esse utram venam feriant Hirudines, 2. an non etiam vulnerent arteriam.

2. Summo ægrorum damno fit ut hypochondriaca Passio cum materie haud satis ab illa, quæ citra materiem fit, distinguatur. Qua distinctionis ignoratione Hypochondriaci sine materie coactis hæmorrhoidibus pessime mulcantur, ut post hac ab aliis, qui rectius sapiunt, vix queant emendari.

3. Scatent Practicorum observata infortuniis, quæ oborta his, qui, Medico cogente, hæmorrhoidarii redditi, demum hunc fluxum aut minus sufficientem, aut penitus habuerint suppressum.

4. Ut omnes nimiæ hæmorrhagiæ vitam labefactare, Hydropem creare, mortemque possunt, ita etiam Hæmorrhoides. Unde secundum *Galenum* celeberrimus Venetorum Anatomicus & Practicus *Sanctorini*, *Tract. de Hæmorrhoid.* „ Si modum, ait, excedat, ita ut nimia sit ex-„ cretio, quot Morborum funebres apparatus; „ quantum cruciatuum armamentarium!

5. Aliam calamitatum classem constituunt Furores dicti hæmorrhoidum, Uvæ, Marisci, Rhagades, Ficus, Diabrosis, Intestini Recti relatio, & prolapsus Tenesmi ad urinas, Stran-

guriæ,

guriæ, Dyſuriæ, &c. a quibus omnibus dolores ſæpe intolerabiles, aut demum inflammationes, gangrenæ, ani fiſtulæ, hydrops, &c. Unde laudatus mox *Sanctorini* addit: „ Hinc & Hydro„ pes, & Cachexiæ, & Tabes, & Fiſtulæ, & „ Ulcera.

6. Tandem præconcepta opinio ubique hæmorrhoidas quærendi, id damni praxi intulit, ut vera cauſa dolorum in lumbis, in ano, in veſica urinaria, prætervideatur, homineſque neglecta vera ærumnarum cauſa, fruſtra ad hæmorrhoidas torqueantur. Contigit videre in praxi ſic diſpoſitiones calculoſas, ſic Recti inteſtini inflammationes, relaxationesque eſſe neglectas, neglectu fere deſperatas eſſe redditas.

XX.

Cum ergo ſecundum omnes artis Principes natura hunc fluxum in plurimis haud excitet; cum ſecundum eoſdem, univerſa ſana Praxis prohibeat homines, Natura viam non monſtrante eidem aſſuefacere; cum denique multa incommoda & calamitates ejus occaſione contingant; id apparet evidentiſſimum, quod Modernorum Praxis longe numeroſiores morbos creet, multoque plures Mortalium reddat ægrotantes, quam ex conſueto naturæ ordine ægrotare debuiſſent.

Quare etiam ſecundum optimos Medicinæ Antiſtites, hæmorrhoidibus orituris, ortiſque crebro eſt reluctandum, quo diſpareant demum. Quum enim aut Fæces duræ, aut Conſuetudines pravæ, aut Recti prolapſus, Reſve indigeſtiles, Equitatio, Graviditas, aut alia quæcumque occaſionalis cauſa, hæmorrhoidum tumores, dolores, fluores, progenuerint, nec evacuatio hæc aliunde indicetur, ſtrenue allaborandum eſt, ut evaneſcant.

XXII.

Adde, quod natæ dicto mox modo hæmorrhoides haud raro vehementer nocere queant; ſi obſtructa & inflammata viſcerum, partiumque ab aorta deſcendente ramos accipientium, miſſionem ſanguinis potius ex adſcendentibus e corde ramis ſibi poſcerent. Quæ fortaſſis ratio fuit, quæ magnum *Wepferum* promoverit, ut ſcriberet *Lib. de morb. Cap. pag.* 416. *obſ.* 104. „ Certe hæmorrhoidum apertio, utcunque ab „ Italis ſumme extollatur, in praxi non illam „ opem fert, quam præſtare multi pollicentur; „ quia ſæpe alibi vena ſecta, laudabilior ſuc- „ ceſſus conſequitur.

CAPUT IV.

De origine Hæreſeos circa Hæmorrhoidas natæ.

§. I.

QUum ſtabilita hucuſque Doctrina per omnia notæ Medicinæ ſæcula, uſque ad proxime præcedentis finem, receptiſſima fuerit; quæ demum tantæ in ſchola medica mutationis origo?

Alterum neceſſario verum eſt: aut corpora humana legibus fuere mutata ſuis; aut Medici, citra naturæ immutationem, Doctrinam medicam, æternæ experientiæ innixam, turpiter mutaverint neceſſe eſt. Quum nunc corpora iiſdem prorſus, quibus olim, legibus regantur, neceſſario ſequitur damnoſam in Medicina Hæreſin obtinuiſſe.

II.

Clariſſimus *Stahlius*, Vir ſi quis alius in Chemicis verſatiſſimus, ſpeculationibus autem in Medicina ſupra modum deditus, mutatæ hac in parte Medicinæ, non experiundo, ſed ſpeculando, extitit faber; quem mox ſchola ejus tota, in eaque Principes *Junker*, *Alberti*, &c. ſecuti ſunt.

III.

III.

Suſpectum vel ideo dogma, quod Cl. *Stahlius*, ut alibi paſſim, ita diſertis, repetitiſque ſæpius verbis, in Epiſtola ad Cl. *Alberti*, Albertiniano *de hæmorrhoidibus tractatui* in quarto præfixo, palam fateatur, omneſque palam fateantur *Stahliani* Novum plane, inſolitum, inauditumque, dogma eſſe.

Equidem ſtat laus ſua, honoſque, novis in Medicina obſervatis, quæ ejuſdem pomeria extendant, illuſtrent obſcura, dubia firment: ſed ea jure vituperes, quæ nedum experientia nata, ſed eidem penitus adverſa reperiuntur.

IV.

Quid ergo reſpondendum ad innumera experimenta, quibus clariſſimus novitii dogmatis Auctor, ſchola ejus univerſa, ex eaque prodeuntes numeroſiſſimi tum aliarum Regionum, tum præprimis Germaniæ Medici, hæmorrhoidalem ſuam doctrinam ſartam tectam eſſe arbitrantur? Et inprimis quid de famoſa illa *Colica hæmorrhoidali*, quam *Stahlianis* imbuti principiis millies obſervent, curentque, interea dum alii, quibus haud licet adeo perſpicacibus eſſe, eandem vix animadvertant?

V.

Resp. Est Colica quædam vere hæmorrhoidalis, a nisu sanguinis versus vasa hæmorrhoidalia, orta; qualem etiam aliquoties fœminæ adventura patiuntur catamenia. Quem igitur in modum fœminæ aptis ad menses provocandos auxiliis ab hac colica liberantur, ita & apta ad provocandas hæmorrhoidas remedia hanc dictam colicam tollunt. De hac re omnes hucusque consentiunt Practici.

Verum ideo quamcumque fœminarum colicam velle menstruam adpellare, eamque, ut talem curare, est sane fœminas pessumdare millenas.

VI.

Est igitur colica menstrua, suis internoscenda signis, causisque, nonnullis per annos ad quosque menses solemnis, plerisque rarior, multis ignota. At vero præter hanc colicam, mulieres frequenter colicam patiuntur a variis VI. non naturalibus rebus dictis, a spasmo, a temperie, a phlogosi, a materie rheumatica, quæ licet sui quæque genii sit, colicam tamen hæmorrhoidalem mentiri possit incautis.

VII.

Quemadmodum nunc Practici colicam in fœminis a longe aliis caufis, quam a Menftruis, frequentiffime oriundam & norunt, & curant, a fortiore norunt frequenter eandem in viris, curantque, aliunde quam ab hæmorrhoidibus genitam; quam longe rarior viris hæmorrhois, quum fluxus menftruus fœminis.

VIII.

Quum proinde viri infinito rarius fluentes hæmorrhoidas, habeant quam fœminæ menfes; quum fœminæ colicos dolores, aliunde quam a menfibus natos, millies patiantur; confequitur neceffario id, ut qui centies & millies has hæmorrhoidales colicas fibi videre videantur, etiam centies & millies eafdem ut tales, quales minime fint, falutent.

IX.

Quippe confundunt communes Morborum notities; nam dum Colicæ Nephriticæ, Rheumaticæ, Arthriticæ, Pictonicæ, idque genus aliæ inchoantes, iis adhuc, quæ veram ejus naturam determinent, fignis carent, audacter hæmorrhoidalem, quam nunc vident, appellitant: fignis vero eam rite determinantibus obortis,

 inepte

inepte prorſum concludunt, ideo hanc determinatam Colicæ ſpeciem oboriri; quod Colica hæmorrhoidalis ſuum non ſit ſortita effectum: quem ſi ſortita fuiſſet, hanc tunc occaſionem naſcendi alteri colicæ prærepturam fuiſſe.

Quare ad quaſvis ejuſmodi experientias, toties decantatas, cum laudato ſupra *Sanctorini* reſpondeo: „ Nec mihi experimentorum myria„ des pro hujus (hæmorrhoidis) ſaluberrimo „ uſu reponant. Sit Experimentis fides! At ſit „ cautum, alioquin difficillimum, Experimen„ torum judicium!

X.

Quid ergo ſtatuendum de *Ileo hæmatitide*, *Hippocrati* deſcripta, *Libr. de internis affect. pag.* 557. *edit. Foeſianæ*, quam veram *Hæmorrhoidalem Colicam* eſſe voluit cum ſuis *Stahlius?*

Eodem hercle! modo, *Ileus hæmatitis* eſt *Colica Hæmorrhoidalis*, quam eſt *Inflammatio Pleuræ*. Id utriuſque Hiſtoriam inter ſeſe conferenti liquido conſtat. Putrida diſſolutio Sanguinis, cum fœtore oris, cum Gingivarum a dentibus abſceſſu, cum ulceribus crurum, cum narium Hæmorrhagia, ſine ulla facta colici doloris mentione; ea ſane putridi ſcorbuti hiſtoriam apte referret, niſi alacritas, magnaque ad ambulationes & exercitia promptitudo, contrarii quidpiam deſignarent.

Attamen ſi cum *Foeſio*, & *Charterio*, in ſuis

ad hunc textum notis, cenſeamus hic neceſſario ȣ' omiſſum eſſe, quia adparentia crurum alia poſt alia ulcera, quæ *Hippocrates* hic deſcribit, promptitudinem ad exercitia prorſum tollunt, tunc habemus accuratam ſatis *Scelotyrbæ* enarrationem. Videte *Comm. Ill. Præſid. ad* §. 1148. Quin & copioſus lactis, mellisque, uſus, Radices Betæ, Folia Cucumeris agreſtis, Sal &c. haud inepte videntur huic morbo curando ab *Hippocrate* adhibita, qui tamen adjecit morbum multa medicatione indigere, imo aliquando non curari, ſed ad mortem uſque perſeverare.

Quo nunc jure morbum, ſic *Hippocrati* deſcriptum, Colicam hæmorrhoidalem appellent? Utique *Hippocratis* textus nullum Symptoma Colicæ recenſet; recenſet vero Symptomatum ſeriem, quorum ne unicum quidem in Colica adeſt. Quod ſi curationem reſpicias, dat plura, quæ certe in Colica haud conveniant, & de ſollicitandis hæmorrhoidibus, quod rei totius præcipuum caput eſt, ne meminit quidem.

Ut merito concludam eos, qui præconceptas opiniones ineptis argumentis ſtatuminare cogantur, ſuæ ad probandum egeſtatis manifeſta indicia prodere.

XI.

Quid tamen judicandum de famoſis experimentis *Lutetiæ Pariſiorum* habitis, atque in *Theſi anno* 1750. ibidem propugnatis? quorum

hoc primum: „ Novimus mulierem, ita Ascite „ laborantem, ut ad Paracentesin multoties ce- „ lebrandam coacta confugere, curaretur ad tem- „ pus, non sanaretur: Ecce autem artem do- „ cente Natura, curamque suscipiente, larga „ de repente advenit Hæmorrhoidum vacuatio, „ ægramque liberavit ad annos ". Historia quippe hæc quoddam Hæmorrhoidum privilegium clare demonstrare videtur, quo privilegio ab ejusmodi se liberet morbis, in quibus secundum universas Medicinæ leges sanguinem profundere vetitum est.

XII.

Resp. Haud scribitur ad Auctoribus utrum huic fœminæ hæmorrhoides quondam, salutares affuissent, an vero vice tunc prima comparerent?

Si primum; dico, quandoquidem notante *Hippocrate Aph. 6.* 12. Hydrops a suppressis hæmorrhoidibus nasci potest, etiam fieri potuisse ut fluxus hic restitutus Hydropis attulerit sanationem, idque in ejusmodi potissimum corpore, in quo *post Paracentesin, sanitas adparuerit tam illibata, ut ad tempus curata* diceretur.

XIII.

Hinc *iterum quæritur, quod in Historia deest,*

quæ

qua natus de causa Hydrops? An a suppressis Hæmorrhoidibus, aut Catameniis? An a Diathesi eo inclinante? Cacochymia? Cachexia? Obstructione?

Talis autem, cui a mali his ultimis caussis natus, promotusque, fuerit Hydrops, non sustinet tot Paracenteses impune, neque dicitur *post ultimam adhuc paracentesin ad tempus curata*. Nam ut recte advertunt, exemplisque confirmant, *Acta Ph. M. N. C. Vol. 6. obs. 60. & Vol. 11. obs. 29.* fluxus hæmorrhoidum in Hydrope, ab his ultimis caussis nato, mortem acceleravit. Ergo non hinc, sed a prima caussa, nempe evacuatione Hæmorrhoidum aut Menstruorum suppressione, oriundus fuit fœminæ hujus Hydrops.

XIV.

Id si verum, omnes sensati Medici, Paracentesi facta in tam bono corpore, mox in revocandas evacuationes animum advertissent, quo demum corrigerent morbi originem. Quod si, his prægressis, forte quis foret corporis in cavo aut relictus, aut de integro collectus liquor, integritate absorbentium vasorum, resorptus is fuisset, communibus Corporis emunctoriis eliminatus.

XV.

At cura profecto hæc non folius fit privilegio Hæmorrhoidis. Idem quippe cafus effe videtur, cujus meminit *Hippocrates Lib. de Vict. Acut. text.* 39. de Hydropico agens: „ Si, „ inquit, difficulter fpiraverit, fuitque æftiva „ anni tempeftas, & virium robur adfit, ex „ brachio fanguis mittendus eft". In quæ verba fic commentatur *Galenus*: „ Hic folus (Hy„ drops) cum incipit, eget interdum fanguinis „ detractione, quum fcilicet ex retentione vel „ Hæmorrhoidum, vel muliebrium Menftruo„ rum, vel ex aliqua, quæ ita plethorica fit, „ caufa, inceperit.

Eft ergo Hydrops, funt Corpora Hydropica, in quibus V. S. conducat, auferendo veram, Hydropem quæ genuerat, caufam. Ergo & reditus cujufcumque fuppreffæ evacuationis, Hydropem producentis, five ea hæmorrhagia narium fuerit, five hæmorrhois, five catamenia, corpus tale ab hydrope curare valeret.

XVI.

Hucufque refpondi, vetuftiores ipfi hæmorrhoidas fuiffe fupponens, a §. XII. ad XV. Sed quid fi totius vitæ prima modo vice prodierint? Tunc fignarunt vires in hoc corpore tantas fuperfuiffe, ut Sanguinis evacuationem in-

innocue tulerint; ſignarunt bonitate corporis vaſa, poſt ultimam Paracenteſin tam robuſta, humoreſque tam compactos fuiſſe, ut regenerandi Hydropis cauſa defuerit, ac Sanguinis demum fuerit promotus fluxus: Hincque ipſas has hæmorrhoidas, non curæ cauſam, ſed potius ejuſdem effectum, extitiſſe.

XVII.

Altera *Pariſienſis* hiſtoria fœminam ſiſtit ann. 39. quæ Aſthmate, Hepatitide, Nephritide, Colica uno tempore inteſtinali, alio hyſterica, laboraviſſet; ſimulque & a retropreſſa Scabie, & hæreditaria Arthritide, admodum male haberet. Perhibetur venam ſecta toties, ut Radius, Carpus, Pes, Cicatricibus fœdati numeroſis, nullam ultra admitterent Venæ ſectionem. Hanc fœminam Auctorum Theſeos alter infartis Abdominis vaſis laborantem vidit, pulſus habentem compreſſos, tumidaſque conquerentem hæmorrhoidas. Quam proinde ob cauſam Hirudines admovit. Hæmorrhoidibus autem egregie fluidis, crebroque conſpicuis, integram ſanitatem fœminæ reſtitutam vidit. Nonne ſolæ Hæmorrhoides hic ad miraculum curarunt tot, tantorumque, vitia viſcerum; quæ hæreditaria arthritide, repreſſaque ſcabie genita, obſtructione & inflammatione confirmata, reliquam artis opem conclamatam declaraverant?

XVIII.

XVIII.

Indicat tota Hiſtoria Fœminam hanc nondum ex inflammationibus ſuppuratam, nondum ex obſtructionibus ſcirrhoſam, effectam eſſe; adeoque a frequentiore V. S. aliquantillam tuliſſe opem; tum quia Plethorica fuiſſe adparet, tum quia Gallorum corpora frequenti V. S. a teneris aſſueta, ejus repetitionem crebrius poſcunt: at vero, quod maxime notandum, ſyſtema venæ portarum, quod tam variis pathematibus ſingularem ſui depletionem toties indicaſſet, demum aptam pandiſſe ſibi viam, qua magnam morborum cauſam eliminaret. Ut proinde Hiſtoria hæc, æque parum quam præcedens, Hæmorrhoidum miracula canat.

XIX.

Tertia in Scenam prodit Virgo hæmorrhoidibus curata, poſtquam aliquot ab illinc annis, retardato fluxu menſtruo, diris eſſet abdominis cruciata doloribus: ad quos ſedandos innumeræ quidem V. S. fomenta, balnea, paregorica, aquæ tam martiales quam ſulphureæ, at penitus incaſſum, adhibita eſſent. Cum auctor intelligeret „ a ſpiſſo, & viſceribus abdominalibus hæ„ rente Sanguine, univerſam Symptomatum „ cohortem" ut plurimum originem ducere, animadvertit ſimul externarum hæmorrhoidum,

ea-

earumque quidem turgentium, adeſſe congeriem, quibus ſuaſit Hirudines adplicandas. Verum anni ſpatio Puella huic conſilio reluctata (mali admodum tolerabilis argumento), eidem tandem paruit, & quinquaginta circiter variis temporibus hirudines paſſa, convaluit.

XX.

Ut præcedentes, ita & præſens hiſtoria, quamvis fronte prima rerum mirabilitate veluti percellit, nec miri, nec extraordinarii, quidquam continet. Imo attente legenti abunde patet, & cauſam, & Symptomata morbi, & ipſas Hæmorrhoidas cœcas, id innuiſſe, quod in Syſtemate Venæ portarum fons latitaret malorum, adeoque ſui expulſionem per Hæmorrhoidas manifeſto indicaſſe.

C A P U T V.

Quaſdam practicas quæſtiones continens.

§. I.

AN *homini, hæmorrhoidas ex Plethora quondam paſſo, jamque, iiſdem aliquandiu non fluentibus, ægrotanti, cura debeat præcipua eſſe reſtituendi eaſdem?*

Ex doctrina antea data, pendet reſponſio

ſio ab examine quæſtionis, ejuſque diſtinctione. Vel enim homo plethoricus eſſe perſtitit, vel non perſtitit: Si Plethoricus exiſtens, nunc ægrotat, jam vel naturam per cœcas hæmorrhoidas, viam hanc reſerare aperte molientem, percipit, vel minime percipit. Si percipit, convenit indicatum Naturæ ſequi, & provocare hunc fluxum; ſi non percipit; defectum hæmorrhoidum doctrina *Hippocratis* & *Galeni* inſtructus, V. S. ſupplere debeo.

Requiſitam autem depletionem adeptus, auctor illi ero, ut victu moderatiore, ac debitis exercitiis id efficiat, ut plethoricus ultra non fiat. At vero ſi ne plethoricus quidem ultra eſt; ceſſat plane ratio de hæmorrhoidibus cogitandi: ceſſat conſideratio Moliminum, quæ Natura olim hac via fecerit. Morbus eſt mihi nunc, non ex anamneſi hæmorrhoidum, ſed ex ſymptomatibus præſentibus, curanda.

II.

Quando Melancholici, Hypocondriaci, Atrabiliarii, olim ab atra bile ægrotantes, fluentibus poſtliminio hæmorrhoidibus convaluerint, jamque iiſdem ceſſantibus, ægrotent; an non illico reſeranda hæmorrhois?

A bona quæſtionis diſtinctione apta pendet reſponſio: ſi morbus eſt plane idem qui olim, ita ut, quæ nunc præſentia ſint ſymptomata, a ſpiſſo Venæ portarum ſanguine naſci obſerven-

ventur, utique omnem navare operam oportet ad revocandum hunc fluxum. Sin autem idem homo, seu Naturæ, seu Artis ope, ab illa abdominali sarcina immunis vixerit, hæmorrhoidibus quantumvis carens; ipseque præsens morbus nihil habeat cum atra bile commune; necesse est curare eundem, non secundum antiqui, quo dudum caruerit, morbi regulas, sed juxta præsentis ægritudinis medicandæ leges. Haud enim potiore jure huic restituerem hæmorrhoidas, quam quo ægro, quem quondam sudor a morte præservasset, nunc in morbo, a priore absimili, sudatoria medela curare vellem; quippe quod olim salutares, nunc noxios posset provocare sudores.

III.

Quid si homo antiquitus cum hæmorrhoidibus sanus, jam sine iisdem prima vice vitæ Melancholicus fiat? nonne ipsi mox illæ revocandæ? Urgere quippe hæc indicatio videtur, cum ab omni ævo, hos usque in dies, toties deprehensæ sint huic morbo salutares.

Quid hic affirmem, negemve, non habeo, nisi primo noverim qualenam sit istud Melancholiæ genus, quo nunc prima vice laboret? Sitne spisso atrabiliario sanguine, an vero mera mobilitate solidorum, tenuitateque humorum, oriundum?

Si ab ultima causa; Medicus cogendo hæ-
mor-

morrhoidalem fluxum insigniter peccat. Primo quidem quod cuncta ejus molimina delicatiores hosce nervos vehementer exagitent, morbique ideo tum symptomata, tum ipsam exacerbent causam. Secundo autem, quia hisce ægris, nisi alii urgentiores morbi id expresse jubeant, nihil est evacuantibus perniciosius. Quantumvis enim nonnulli inde videantur principio lavari, observantur tamen in pejus postea ruere: cum solidorum inertia, ac fluidorum tenuitas, immane quantum! inde augeantur.

Sin vero a causa prima; præprimis inquiram, utrum illa, quam præsentem morbi causam detego, spissa scilicet ac lenta humorum Diathesis, systema venæ portarum peculiari modo obsideat, an vero per universam humorum dispersa sit massam?

Si itaque massam totam infecerit, evacuantibus ex sua natura minus eget, quam attenuantibus, atque immutantibus, ab Arte peculiariter ad id destinatis.

Quia tamen etiam cacochymica Plenitudo sui nonnunquam evacuationem postulat, qua nimirum spatium bonis sive alimentis, sive medicamentis, concedatur, missio Sanguinis quocumque demum ex vase fiat, ex æquo proderit. Si ex æquo proderit, quocumque fluat de vase, eo potius loco eandem instituam, qui & commodissimus sit, & paratissimus, & nullis posthac incommodis obnoxius: neutiquam proinde (*vid. Cap. 3. Thes. XII. XIX.*) ex hæmorrhoidalibus.

Sed

Sed deprehendat nunc Medicus systema venæ portarum atra spissitudine infarciri, quid tum?

Reperiet idem ille Medicus naturam hæmorrhoidas tumore, pruritu, dolore, indicantem, vel nihil horum. Si nihil omnino, dubiam hoc provocato fluxu curationem ægro proponat; eo quod, si a remediis internis, si ab emollientibus, stimulantibus topicis, imo si ab ipsis hirudinibus, contigerit, ut vena hæmorrhoidalis, Mesentericæ propago, dehiscat, juvamen ingens inde capturus sit; si vero hypogastricarum surculus, sperato sit frustandus effectu. (*vide Thes. omnes* 1. *cap.*) hancque observationem vide confirmantem *Ludovicum Mercatum Tom.* 3. *Lib.* 3. *cap.* 17.

Unde ipsissima causa intelligitur, cur his ægris toties laudatæ hæmorrhoides, non opitulentur? & cur iidem homines uno tempore inde insigniter leventur, alio vero tempore nedum leventur sed ægrius habeant? nam jacturam sanguinis non melancholici, sed fluidioris, impune non ferunt.

Alia autem res erit si natura viam monstret, venasque inflaverit hæmorrhoidales. Spes utique multo certior ægro datur fore, ut, Arte naturæ conamini obsecundante, ingens morbi levamen percipiatur.

IV.

Si homo olim vel acuto, vel chronico in morbo,

bo, crisin per hæmorrhoidas habuerit, jam vero denuo acute chroniceve laboret; an nunc iterum est ad illas disponendus?

Cum quo vergit natura eo ducenda sit, per loca convenientia, oportet eam & hic sequatur Medicus, si ipsa per se molimina edat, veluti denuo hominem hoc fluxu judicatura. Natura autem plane otiante, Medicus sane haud meliore cum jure hæmorrhoidas promovere satagei, quam si quascumque evacuationes criticas, olim prægressas, in cunctis, quæ postliminio orirentur, morbis, resuscitare, repetereque, anniteretur. Si igitur stulte ac ridicule ageret, qui præsentem morbum vellet promotis curare sudoribus, eo quod hi olim judicassent eundem; aut eum sanare purgantibus, quem Alvus olim judicasset; ita contra artis præcepta is ageret, qui, propter crisin hæmorrhoidalem quandam prægressam, hæmorrhoidibus ægritudinem tentaret fugare præsentem.

V.

An hæmorrhoides ortæ quondam occasione Alvi segnioris, Dysenteriæ, Equitationis, Graviditatis, Medicamentorum, Morborumque vaginæ, intestini, vesicæ, aliquid in posterum pro tuenda valetudine, aut pro curando morbo, Medico indicent?

Ut apte respondeatur, erunt omnes hi homines tres dividendi in classes.

Pri-

Prima, habuere horum multi explicatarum occasionum una hæmorrhoidas, eaque evanida, nullum harum aut fluxum, aut tumorem, experti sunt. In his nulla ratio est hæmorrhoidas revocandi, quia nec unquam antea, neque postea, eas indicaverat natura. Ex *Thesi* igitur *XIX. cap. III.* is peccat in vera artis præcepta, qui citra aliam indicationem hemorrhoidas provocet.

Secunda classis eorum est, qui ex una dictarum occasionum hæmorrhoidas passi, easdem tumidas deinceps, dolentesque, experiuntur. His itidem, cum natura illas indicaverit nunquam non erunt ullatenus revocandæ, (vide *XII. &* *Thes. XIX. cap.* 3.) sed potius dolores ac tumores aptis auferendi auxiliis. Et si ipsis est detrahendus cruor, is eo ex loco ducendus, quem ejus, quo nunc laborant, morbi ratio eligendum suadet.

Tertia classis eo continet, qui aut Plethorici, aut Atrabiliarii, ex occasionali quidem causa hunc fluorem olim adepti sint, sed tamen posthac, ablata, quæ illum produxerat, causa, crebrius repetentem, cum euphoria, perceperint. His utique sana praxis jubet hunc fluxum conservare, segniorem animare, revocare cessantem. Secus qui fecerint, suisque tum venæ sectionibus, tum medicamentis, plethoram aut cacochymiam solvere, debellareque se posse arbitrentur, scioli sunt, naturæque non ministri, sed adversarii; ut evidentissime demonstravit *Ill.*

Præses in Comm. ad §. 741. *&* 779.

VI.

Qui si fœminæ gravidæ, aut lactanti hæmorrhois fluat?

Evacuationes menstruas, ut gravidæ, lactantesque, passim non habent, utque easdem, si habeant, illæ cum metu abortus, hæ cum lactis imminutione, aut jactura, patiuntur; ita haud infrequenter utrisque, citra ullum aut sanitatis, aut functionis detrimentum, hæ evacuationes contingunt, nulla proinde hic regula generalis. Prudens Medicus, omnem occasionem, quæ menses provocare possit, demens, menses utrisque est permissurus, dum omnia signa eorum necessitatem, adeoque præstantiam, evincunt; prohibiturus, si contra Ipsissima hæc regula, quid in harum hæmorrhoidibus agendum sit, definit. Optimos practicos evolventi, veritas horum comprobabitur.

VII.

An hæmorrhoides non perniciosæ, quæ cum Catameniis alternent; ita ut altero 14. *die menses, altero hæmorrhoides, fluant? Exemplum Sennertus habet Tom. IV. pag.* 473. *idem plures videre Practici, vel & has una cum illis.*

Ut non impedimus catamenia, quæ quovis 14. die redeunt; ut etiam non prohibemus eadem,

dem, si omni quidem mense exacto, ast duplo copiosiora, redeunt, dum junctam sibi habeant illibatam constantemque sanitatem; ut denique aut nimium, aut frequentiorem, quam valetudinis ratio permittit, menstruum fluorem, prudenti opera imminuimus, ducereque ad justum moderamen annitimur: ita secundum easdem regulas de alternante, aut simul contingente, cum catameniis fluore menstruo, judicaremus. Nec aliter *Sennertus* rem considerasse videtur:

VIII.

Quid faciendum si fœminæ juvenculæ menstrui loco flueret hæmorrhois? Aut Menstruis ætate debita pro more cessantibus hæmorrhoides succederent?

Fluor hæmorrhoidalis loco menstrui in ejusmodi fœmina juniore, si maritata esset, præjudicium fœcunditati inferre posset. Quamvis enim proliferas matres noscamus, quibus nulli unquam menses, nulla fere nunquam fluxerint lochia; quia tamen fœminæ magis secundum naturam est menses, quam hæmorrhoidas habere, & exempla sine mensibus fœcundarum rarissima sunt, si nunc hæc sterilis, & spem tamen perennandæ prosapiæ in se fere unica collocatam haberet, theoretice hic concluderemus siccandam hæmorrhoidem esse, uterumque reserandum: sed practice hoc opus, hic labor foret. Quæcumque enim Emennago-

ga & Ariſtolochica in arte vocantur, æque hæmorrhoidalem pellunt, quam uterinum cruorem. Adplicati, utero ad Catamenia cienda cujuſcumque generis vapores, crurumque adhibita balnea, hæmorrhoidas æque provocant: miſſus denique vel ex pede, vel ex brachio, ſanguis, ex æquo utriuſque prodeſt aut nocet. Attamen tentari poſſet, num ſecta brachii vena, adſtringentibuſque ad hæmorrhoidas admotis, ſiſti demum hunc fluxum contingeret, ac deinceps aura in uterum verſa menſes provocaret.

Et forte uſui eſſe exemplum poſſet, quod invenitur in *Eſſays and. obſerv. phyſ. and. lit. tom.* 2. *pag.* 430. *&c.* de menſtruis, medio in fluore a frigore ſuppreſſis, quæ demum revocabantur, quando, poſt Balneum vaporis, decem diebus adhibitum, poſtque purgans aloeticum, Arteria cruralis idonea ligatura comprimebatur, pudendis interim aquæ tepidæ vapori expoſitis.

2. Menſibus autem debita ætate jam ceſſantibus, ſi hæmorrhois ſuccedat, neceſſitatem hæc indicat evacuationis, ſive plethoræ univerſæ, ſive ſaltem uterinæ, & ultra nihil. Nam ſi v. g. ceſſante menſtruo hæmorrhagias narium natura produceret, indicaret neceſſitatem Phlebotomiæ faciendæ, iterandæque, haud narium hemorrhagiæ promotionem. Eſt enim hæmorrhagia hæc, ſi criticas exceperis, infidum vel ideo auxilium, quod ſæpe aut parcius, aut copioſius, profundat ſanguinem: quapropter Practici tunc ſolent venam tundere ut tutius omne ſuperfluum tollant. Cum nunc

hæmor-

hæmorrhoides idem habeant, pejusque periculum, quam narium hæmorrhagia, omnis ratio militat pro auferenda hac scaturigine, & aliis viis natura sublevanda.

Est porro responsio utraque hæc, ad duplicem quæstionem data, ita intelligenda, ut si utrisque his fœminis adesset Atra bilis in systemate abdominali collecta, hæmorrhoidalem fluxum utrisque fovere, ex *Thes. V. cap. V.* necessario deberem, si non ad fœcunditatem in priore, sed ad salutem ambarum medicina peteretur.

Urgebit fortassis quisquam hæmorrhoidis præ aliis evacuationibus, in defectu mensium, præstantiam, ex *text.* 522. *Coacarum*, ubi *Hippocrates* „ salutare est, inquit, muliebria non cohiberi: nam inde veniunt Epilepsiæ, quibus-„ dam etiam longa profluvia ventris, ut arbi-„ tror: nonnullis etiam hemorrhoides ". Imo ipse *Duretus* videtur hic hæmorrhoidas ex hoc capite summis extollere laudibus.

Resp. 1. Ex toto contextu sententiæ *Coacæ* videri hæmorrhoidas potius in hoc casu vituperandas quam laudandas esse; quia Auctor ideo malum esse docet catamenia cohiberi, quod ex eo Epilepsiæ, Diarrhœæ, & Hæmorrhoides, nascantur. Ergo hæ sunt inter pravos cohibiti menstrui effectus recensendæ. In *Batavis* puerperis observare aliquoties contigit diarrhœam pro lochiis: perniciosa hæc in genere credita; tamen plures in vita servat, si vires bene conservantur. Est revulsio hæc materiæ ab utero,

inque inteftina derivatio, bona refpectu interitus alioqui ex fuppreffione oriundi; at vero ideo hanc puerperarum diarrhœam non laudamus, ut falubrem evacuationem, fed confideramus ut minus malum, quo quidem mors fæpius præcaveatur: fed nonnunquam tamen acceleretur.

Huc referri poteft textus *Coac.* 333. quem *cap.* 3. *n.* 6. jam recenfui: quo patet hæmorrhagias quandoque fupprimi, Diarrhœam, Dyfenteriamve oriri, imo hanc nonnunquam iterum excipi ab hæmorrhagia.

Hinc cum *Hippocrate* pronuntiamus malum effe cohiberi muliebria (vel etiam lochia) quia inde Epilepfiæ, longæ diarrhœæ, & hæmorrhoides.

Verum concedamus in hoc textu laudari hæmorrhoidas, ut fuppreffforum menfium defectui, ac periculo fubvenientes, an folarum harum id privilegium eft? Minime.

Hinc 2. dico *Hippocratem* in menfium defectu laudare omnem quacumque demum via factam vacuationem. *Aph.* 533. diferte ait: „ Mulieri menftruis deficientibus e naribus fan„ guinem fluere, bonum ". Quomodo bonum? quia majus malum præcavet; fed in fe malum femper, quia contra naturæ ordinem. An nunc hinc concludam præftantiam hæmorrhagiæ narium, præ omnibus aliis? Male concluderem; fed cum eodem faltem jure, quo alii in hoc cafu prærogativas hæmorrhoidas faciunt.

Recte igitur in hunc Aphorifmum *Galenus*

„ cum

„ cum multa sint loca, inquit, per quæ va-
„ cuari queat, aliis quidem omnibus sua quæ-
„ dam major, minorque, inest læsio, sola vero
„ per nares evacuatio innoxia, quam nunc lau-
„ dat *Hippocrates*. Non tamen si qua alia com-
„ periatur citra noxam evacuatio, propterea
„ falsus est Aphorismus. Non enim quod sola
„ per nares vacuatio deficientibus bona sit, edi-
„ xit, sed ipsam simpliciter commendavit, non
„ addito, quod sola sit. Quod si quis eam,
„ quæ per sedem fit, vacuationem ita affectis
„ mulieribus utilem esse proferat, non Aphoris-
„ mo reluctatur. Nonnunquam enim *Hippocra-
„ tes* unico velut exempli gratia proposito, de
„ similibus omnibus pronuntiare videtur.

Ex omnibus his liquet suppressis catameniis dari loca periculosa, ex quibus suppressus profluat sanguis; ut v. g. pulmo est: dari alia loca innoxia, ut sunt nares, hæmorrhoides, &c. quo eodem modo hic innocuas pronuntiaremus venæ sectiones.

Quare laudandus optimus *Duretus*, dum, postquam in explicando textu mox laudato *Coacarum* forte quid plus, quam par erat, hæmorrhoidibus videretur tribuisse, sic demum concludit: „ Estque hac Dianoea Magistri, ut
„ doceat menstruales, quibus menstrua non re-
„ spondent, non aliter vindicari posse ab illis
„ symptomatis, atque periculis, quæ infert eo-
„ rum suppressio, quam per hæmorrhagiam,
„ varices, & hæmorrhoidas: quamvis illa per-
„ fu-

„ fugia mulieribus non ſint naturaliter inſtitu-
„ ta, nec conſueta, ob eamque cauſam ſu-
„ ſpecta.

IX.

Si homo nunc ægrotans, qui vel nunquam eſt expertus hunc fluxum, vel eaſdem ſive caſu ſive opera naturæ, olim quidem, ſed multis ab annis neutiquam, paſſus eſt; ſi, inquam ille, in præſenti morbo ſuo, Medico renuntiet ſe jam tumorem, pruritum, teneſmum, materiæ albeſcentis tenaciſque percipere fluorem; an hinc Medicus redditur certior de conatu naturæ per hanc viam indicato, eique obſecundare debet?

Cum debita diſtinctione reſpondeo 1. examinandum eſſe an morbus, qui nunc adeſt, revera talis ſit, quem hoc vacuationis genus aptius certiuſque, ſanet, quam quodvis aliud; ut v. g. eſt vena portarum atra bile infarcta.

2. Si acutus ſit præſens morbus, expendo mecum, an tempus ſit aptum, quo evacuatio hæc proſit; maxime ſi illam debeam ut criticam conſiderare? Novi enim quod, ſi die non bono, natura videretur aut alvo, aut ſudore, aut alia quacumque via, criſin moliri, eam adjuvare haud liceret.

3. Novi quoties id contigerit, ut inchoans Recti inteſtini prolapſus ſpeciem hæmorrhoidis, intra compreſſam ani ſphincterem eminens, præ ſe ferat: ſcio quoties uvæ, mariſci, con-

condylomata, cristæ, fungi, & id genus alia, nasci incipiant, quæ hæmorrhoidas mentiantur incautis: cognosco demum horum accretorum corporum pondere, irritatione; quin & relaxati, complicatique Intestini, rugis; materiem albam ac tenacem, quæ cum futuro hæmorrhoidum fluore nihil commune habeat, exprimi ac profundi.

Ergo examino naturam morbi, tempus, coctionis signa, & ipsum præprimis locum affectum. His omnibus rite cognitis regulas practicas exacte adplico, justaque earundem adplicatione facta, annuo, abnuo.

X.

An infantes soleant Hæmorrhoidibus laborare?
Ita nobis Vetulæ Custodes jurant, matresque matronæ: facto vero accuratiore examine constat, tenello in corpusculo finem Recti laxari sæpius, ejusque relaxati plicam referre tumorem, quem falso hæmorrhoida adpellitent; vel etiam tumorem hunc & pressum, & ani strictura veluti suffocatum, speciem gerere corpusculi profunde rubri, aut lividi; quod hæmorrhoidis appellatione perperam insigniatur. Inexperta manu data infantibus enemata; pessimus, isque frequens tamen, mos, suppositoriis, ex calidiore semine saccharo involuto, eosdem assiduo torquendi; ani tumores, excoriationes, imo sanguinis fluxum excitare quidem possunt, at vero ideo hæmorrhoides aut non sunt aut si sint, ut per-

in

infortunium natæ, curandæ sunt. Posse autem contingere, ut infanti fluxus hæmorrhoidalis, sponte natura, nascatur, inficias haud ivero, quemadmodum *Etmuller Tom.* 2. *part.* 1. *pag.* 143. in pueris hæmorrhoidas observatas esse, non sua, sed *N. C. ann.* 4. *pag.* 299. auctoritate refert; haud, inquam, id nego, modo mihi concedatur haud minus id in natura monstrum esse, quam si recens natæ puellæ menses fluant, cujus rei quoque exempla enarrantur.

Sane *Hippocrates* in *Coacis* jam dixerat hæmorrhoidas ante pubertatem non observari, neque in *Aphorismis* eas inter pueriles morbos unquam recensuerat: unde egregie *Duretus* pag. 417. in *Coac.* "Quia in pueris, inquit, nulla „ est cacochymia melancholica, per hæmorrhoi- „ das expurganda, nec ulla Plethora venarum, „ quæ adjacent lumbis, per hæmorrhoidas eva- „ cuanda: Quæ duæ omnino sunt causæ cur „ hæmorrhoides non sint in pueris; quoniam „ aliunde cieri non possunt: nec vero pueriles „ morbi ejusmodi sunt, ut ἀπόστασιν eo moveant.

Equidem haud diffiteor infantili in corpore V. S. nonnunquam requiri, & in acutis eorum morbis, in dentitione difficili, &c. summo cum emolumento subinde fieri, verum hic humorum potius dicas rarefactionem ab acrimonia adesse, quam nimiam cruoris copiam: neque naturales evacuationes sanguinis ante manifesta quædam pubertatis indicia expectamus: imo si contingat, ut forte humores seu copia, seu ra-

refactione nimii, intra arctiora vaſorum ſpatia paulo ante pubertatem vix contineri queant, conſuetiſſima iis fit hæmorrhagia narium & nullatenus hæmorrhois. Unde neceſſario conſequitur id, ut licet de proſapia genitus ſit infans, cui ab ævo immemorabili hæmorrhois familiaris, tamen tempus pubertatis requiratur, antequam vere adpareat.

XI.

Cur hæmorrhoides aliis quam aliis nationibus frequentiores?

1. A natura ſpiſſioris ſanguinis, quem calidior Atmoſphæra, fluidum vitalis liquidi continuo diſſipans, generare ſolet.

2. Ab incraſſante Diæta. Lege enim hydroſtatica & hydraulica, ita noſtris cum humoribus eſt comparatum, ut partes ſolidiores, ſubtilioreſque, ſurſum; craſſiores vero, fungoſiores, ramoſiores, ferantur deorſum. Quam ob cauſam craſſorum humorum fit major verſus infernas corporis plagas determinatio, accumulatio.

3. Sed eſt tertia ratio, fere reliquis omnibus prævalens, prava nimirum medentium conſuetudo, qua quinquageſies fortaſſe, & ultra, hunc fluxum promovere ſatagant, ubi vix ſemel eas natura indicaviſſet. Vide Prænob. & Doctiſſ. *Hentſchel* Theſ. de Hæmorrhoid. n. 12.

XII.

XII.

An igitur dolor, ac tensio, pulsatioque, in lumbis, dorso, collo, non indicat naturæ ad hæmorrhoidas nisum? Nonne ipse dixit Hipp. Coac. 307. τὰ ἐν ὀσφύϊ ἀλγήματα, αἱμοῤῥοϊκὰ? *Nonne Coac.* 312. *dixit*: Ἐν ὀσφύϊ ἐπωδύνῳ καρδιαλγικὰ προσελθόντα σημεῖα αἱμοῤῥοιώδεα, ἢ καὶ προγεγενημένα? *Et Prorrh.* 1. *text.* 130. Ὀσφύϊ ἐπωδύνῳ καρδιαλγικὰ προσιόντα σημεῖα αἱμοῤῥαγώδεα· οἶμαι δὲ καὶ προγεγενημένον σημεῖον.

1. Si quis omnes numerosos textus *Coacarum* ordine legat, is videbit hos dolores, tensiones, posteriores corporis, nunc hæmorrhoidas designare, nunc menses, nunc alvi profluvia, nunc deliria, convulsiones, & sic porro. Adeo ut hæmorrhoidas hinc nemo jure concludat, nisi peculiaria earum signa simul adsint.

2. Plurimi chronici morbi, Nephritides, Arthritides, Rheumatismi, has partes corporis posticas centies dolore ac tensione afficiunt, sine ulla indicata hæmorrhoide.

3. *Hæmorrhoidum*, *Hæmorrhoicorum*, *Hæmorrhoorum*, appellatio tam raro evacuationem sanguinis per ani venas significat, ut unus interpretum vulgari significatione hodierna hæmorrhoidas intelligat, alius quamcunque sanguinis evacuationem ab *Hippocrate* designatam putet. Et quod magis mirere, horum singuli adeo in in-

interpretando Auctore suo sunt incerti, atque inconstantes, ut nunc idem verbum in generali significatione uno in loco, in alio potius ad hæmorrhoidas peculiariter, referant: idque ita, ut ex contextu toto rationem ignores, cur hic potius generali, quam peculiari, significatione id interpretentur. Convincetur hujus, quod dico, qui *Text. Coac.* 307. 312. 333. græce legens, interpretationem quæsiverit apud *Duretum*, *Foesium*, *Charterium &c.* Idem verum est de textu *prorrhet.* ubi *Foesius* hæmorrhoidas, *Charterius* eruptionem quamvis sanguinis intelligit, licet *Galenus* hunc textum magis de hæmorrhoidibus exposuerit. *Prosper Martianus text.* 312. explicans, ita omnem omnino hæmorrhagiam intelligit, ut hæmorroidum ne meminerit quidem *Hollerius* & *Jacotius*, quamvis utrique etiam præter alias evacuationes de hæmorrhoidibus hic agi censeant, tamen textum hunc ex græco vertentes *sanguinis fluxionem* in genere posuerunt.

FINIS.